

ною економічною кризою та фінансовими проблемами усіх учасників економічних відносин. Наявна диверсифікація джерел фінансових ресурсів, а відповідно належне фінансове забезпечення.

Список використаної літератури

1. Офіційна інтернет-сторінка Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ukrstat.gov.ua>
2. Офіційна інтернет-сторінка Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://bank.gov.ua>

Стаття надійшла до редколегії
10.12.2012 р.

УДК 37.015.6

О. Л. Тоцька – кандидат економічних наук, доцент
кафедри менеджменту Східноєвропейського
національного університету імені Лесі Українки

**Визначення оптимальної ціни підготовки бакалаврів для сфери бізнесу
в місті Луцьку з урахуванням цінової політики конкурентів**

*Роботу виконано на кафедрі менеджменту
СНУ ім. Лесі Українки*

Проаналізовано показники, які характеризують вартість підготовки бакалаврів для сфери бізнесу у вищих навчальних закладах міста Луцька, побудовано дерево рішень щодо визначення оптимальної вартості їх навчання з урахуванням цінової політики конкуруючих ВНЗ.

Ключові слова: вартість навчання, цінова політика, напрям підготовки, бізнес, Луцьк, вищий навчальний заклад, дерево рішень.

Тоцькая О. Л. Определение оптимальной цены подготовки бакалавров для сферы бизнеса в городе Луцке с учетом ценовой политики конкурентов. Анализируются показатели, которые характеризуют стоимость подготовки бакалавров для сферы бизнеса в высших учебных заведениях города Луцка. Построено дерево решений относительно определения оптимальной стоимости их обучения с учетом ценовой политики конкурирующих вузов.

Ключевые слова: стоимость обучения, ценовая политика, направление подготовки, бизнес, Луцк, высшее учебное заведение, дерево решений.

Totska O. L. Determination of Optimal Cost of Preparation of Bachelors for the Sphere of Business in City Lutsk Taking into Account Price Politics of Competitors. The analysis of indexes that characterize the cost of preparation of bachelors for the sphere of business in higher educational establishments of city Lutsk is conducted. A decision tree in relation to determination of optimal cost of their studies, taking into account price politics of competitive higher educational establishments is built.

Key words: cost of studies, price politics, direction of preparation, business, Lutsk, higher educational establishment, decision tree.

Постановка наукової проблеми та її значення. Відповідно до постанови КМУ від 27.08.2010 р. № 796 «Про затвердження переліку платних послуг, які можуть надаватися навчальними закладами, іншими установами та закладами системи освіти, що належать до державної і комунальної форми власності» у сфері освітньої діяльності вони можуть готувати понад державне замовлення в межах ліцензійного обсягу згідно з договорами, укладеними з фізичними та юридичними особами, студентів і курсантів за відповідними освітньо-кваліфікаційними рівнями [14].

Зокрема, у Східноєвропейському національному університеті імені Лесі Українки (СНУ), який функціонує у місті Луцьку, для сфери бізнесу готують бакалаврів за чотирма напрямками: 6.030504 – економіка підприємства, 6.030508 – фінанси і кредит, 6.030509 – облік і аудит (з галузі знань 0305

«Економіка та підприємництво») та 6.030601 – менеджмент (з галузі знань 0306 «Менеджмент і адміністрування»). Згідно з даними інформаційної системи «Конкурс» МОНмолодьспорту [6] конкурентами цього вишу з надання аналогічних послуг на місцевому ринку послуг вищої освіти є такі вищі навчальні заклади (ВНЗ) III–IV рівнів акредитації: Волинський інститут економіки та менеджменту у формі закритого акціонерного товариства (ВІЕМ), Луцький інститут розвитку людини Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна» (ЛІРоЛ), Луцький національний технічний університет (ЛНТУ), Приватний вищий навчальний заклад Луцький гуманітарний університет (ЛГУ). Кожен із них намагається залучити до навчання якомога більше студентів-платників, формуючи при цьому свою цінову політику.

Аналіз останніх досліджень із цієї проблеми. Питанням ціноутворення на ринку освітніх послуг присвятили свої наукові праці О. Акімова, В. Бахрушин, Г. Бублій, Н. Гончаренко, А. Дмитрів, М. Куценко, С. Кучеренко, М. Науменко, М. Рибніков, Т. Свірідова, С. Семенюк, Д. Штефаніч та ін. Вони дослідили особливості ціноутворення на ринку освітніх послуг і проаналізували фактори, які впливають на нього [1]; розробили математичну модель, придатну для формування ціни освітніх послуг, яка ґрунтується на обмеженій кількості параметрів управління та відносно стабільних нормативних показниках [2]; дослідили перспективи використання позабюджетних джерел фінансування вищої освіти [3]; визначили можливості освітньої системи України на ринку міжнародних освітніх послуг, фактори, що впливають на підвищення конкурентоспроможності освіти, оцінили вартість підготовки фахівців у ВНЗ [4]; дослідили проблеми розвитку послуг вищої освіти, що надаються вишами Львівської області, за категоріями маркетингу [5]; проаналізували чинні способи визначення вартості підготовки студентів у навчальних закладах України та розробили методiku розрахунку витрат на підготовку спеціаліста у сфері цивільного захисту у ВНЗ МНС України [7]; виявили та проаналізували чинники, які мають враховуватися вишами при формуванні ціни на освітні послуги [8]; знайшли формулу визначення мінімальної вартості навчання контрактного студента в державному ВНЗ із урахуванням досягнення точки беззбитковості при неповному бюджетному фінансуванні й обмеженні на граничний контингент студентів, встановлений ліцензією [16]; розробили методiku формування базової ціни на освітні послуги з урахуванням вибору цінової стратегії та основних принципів, на яких вона ґрунтується [17] тощо. Однак у цих працях не проводилося визначення ціни підготовки бакалаврів з урахуванням цінової політики конкурентів. Саме цю прогалину і покликана заповнити наша стаття.

Мета дослідження – визначити оптимальну ціну підготовки бакалаврів для сфери бізнесу в місті Луцьку з урахуванням цінової політики конкурентів. Для її реалізації потрібно розв’язати такі **завдання**:

- 1) побудувати таблицю з показниками, які характеризують вартість підготовки бакалаврів для сфери бізнесу в місті Луцьку у 2012 р.;
- 2) визначити оптимальну ціну їхньої підготовки з урахуванням цінової політики конкурентів.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Згідно зі спільним наказом Міністерства освіти і науки України, Міністерства економіки України, Міністерства фінансів України від 23.07.2010 р. № 736/902/758 «Про затвердження порядків надання платних послуг державними та комунальними навчальними закладами» [15] встановлення вартості платної освітньої послуги здійснюється на базі економічно обґрунтованих витрат, пов’язаних з її наданням, тобто на основі витратного методу. Причому складовими вартості витрат є:

- витрати на оплату роботи працівників;
- безпосередні витрати й оплата послуг інших організацій;
- нарахування на оплату праці відповідно до законодавства;
- капітальні витрати;
- індексація заробітної плати, інші витрати відповідно до чинного законодавства.

Але за витратного методу зовсім не враховується конкурентна ситуація на ринку. Тому для формування оптимальних цін підготовки бакалаврів для сфери бізнесу у м. Луцьку спочатку побудуємо таблицю з показниками, які характеризують вартість їх підготовки у різних вишах міста (див. табл. 1), відокремивши СНУ імені Лесі Українки від конкуруючих закладів. Сформуємо її на основі відомостей інформаційної системи «Конкурс» МОНмолодьспорту [6] та правил прийомів до ВНЗ Луцька [9–13].

**Вартість підготовки бакалаврів для сфери бізнесу у місті Луцьку у 2012 р.
(денна форма навчання)**

№ з/п	Напрямок підготовки	СНУ	Конкуруючі ВНЗ				
			ВІЕМ	ЛІРоЛ	ЛНТУ	ЛГУ	Середнє
<i>Вартість одного року навчання, грн</i>							
1	Економіка підприємства	9020			7300		7300
2	Фінанси і кредит	9980		6500	7300		6900
3	Облік і аудит	9980	7690		7300		7495
4	Менеджмент	9020	7690		7300	6900	7297
<i>Кількість студентів, зарахованих на платну форму навчання</i>							
1	Економіка підприємства	27			24		
2	Фінанси і кредит	21		0	30		
3	Облік і аудит	25	11		23		
4	Менеджмент	8	10		16	11	
<i>Разом</i>		81	21	0	93	11	
<i>Загальна вартість одного року навчання студентів, зарахованих на платну форму навчання, грн</i>							
1	Економіка підприємства	243 540			175 200		
2	Фінанси і кредит	209 580		0	219 000		
3	Облік і аудит	249 500	84590		167 900		
4	Менеджмент	72 160	76900		116 800	75900	
<i>Разом</i>		774 780	161490	0	678 900	75900	
<i>Відхилення від вартості навчання у СНУ, грн</i>							
1	Економіка підприємства				-1720		-1720
2	Фінанси і кредит			-3480	-2680		-3080
3	Облік і аудит		-2290		-2680		-2485
4	Менеджмент		-1330		-1720	-2120	-1723
<i>Відхилення від вартості навчання у СНУ, %</i>							
1	Економіка підприємства				-19,07		-19,07
2	Фінанси і кредит			-34,87	-26,85		-30,86
3	Облік і аудит		-22,95		-26,85		-24,90
4	Менеджмент		-14,75		-19,07	-23,50	-19,11

Проаналізувавши дані табл. 1, бачимо, що за вартістю навчання ВНЗ розташовуються таким чином (у порядку спаду): СНУ імені Лесі Українки (у середньому 9500 грн на рік), ВІЕМ (7690 грн на рік), ЛНТУ (7300 грн на рік), ЛГУ (6900 грн на рік), ЛІРоЛ (6500 грн на рік). За чотирма напрямками підготовки ними у 2012 р. на I курс стаціонару було зараховано стільки студентів-платників: 93 особи у ЛНТУ, 81 – у СНУ імені Лесі Українки, 21 – у ВІЕМ, 11 – у ЛГУ і жодного у ЛІРоЛ. З огляду на це, загальна вартість навчання зазначених студентів за один рік склала 774 780 грн у СНУ, 678 900 грн у ЛНТУ, 161 490 грн у ВІЕМі, 75 900 грн у ЛГУ.

Відхилення у вартості навчання у ВНЗ Луцька та СНУ імені Лесі Українки за чотирма напрямками підготовки коливається у межах від 1720 грн (економіка підприємства, менеджмент) до 3480 грн (фінанси і кредит), що становить відповідно 19,07 % та 34,87 %.

Для визначення оптимальної ціни підготовки бакалаврів у СНУ імені Лесі Українки з урахуванням цінової політики інших вишів побудуємо дерево рішень, яке враховуватиме кількість конкурентів, наявність серед них національного закладу та різницю у цінах (рис. 1). Усе це, на нашу думку, повинне спонукати керівництво СНУ імені Лесі Українки до зменшення різниці між вартістю навчання бакалавра у ВНЗ і середньою вартістю навчання по місту.

Кількість конкурентів	Різниця між вартістю навчання у СНУ і середньою вартістю навчання по місту у минулому періоді	Наявність серед конкурентів національного ВНЗ	Правила прийняття рішень щодо визначення вартості навчання в наступному періоді
Висока (4 і більше)	Висока (21 і більше %)	Так	$CBH - 9 \% \leq BH \leq CBH + 9 \%$
		Ні	$CBH - 15 \% \leq BH \leq CBH + 15 \%$
	Середня (11–20 %)	Так	$CBH - 6 \% \leq BH \leq CBH + 6 \%$
		Ні	$CBH - 10 \% \leq BH \leq CBH + 10 \%$
	Низька (0–10 %)	Так	$CBH - 3 \% \leq BH \leq CBH + 3 \%$
		Ні	$CBH - 5 \% \leq BH \leq CBH + 5 \%$
Середня (2–3)	Висока (21 і більше %)	Так	$CBH - 12 \% \leq BH \leq CBH + 12 \%$
		Ні	$CBH - 20 \% \leq BH \leq CBH + 20 \%$
	Середня (11–20 %)	Так	$CBH - 8 \% \leq BH \leq CBH + 8 \%$
		Ні	$CBH - 15 \% \leq BH \leq CBH + 15 \%$
	Низька (0–10 %)	Так	$CBH - 4 \% \leq BH \leq CBH + 4 \%$
		Ні	$CBH - 10 \% \leq BH \leq CBH + 10 \%$
Низька (1)	Висока (21 і більше %)	Так	$CBH - 15 \% \leq BH \leq CBH + 15 \%$
		Ні	$CBH - 25 \% \leq BH \leq CBH + 25 \%$
	Середня (11–20 %)	Так	$CBH - 10 \% \leq BH \leq CBH + 10 \%$
		Ні	$CBH - 20 \% \leq BH \leq CBH + 20 \%$
	Низька (0–10 %)	Так	$CBH - 5 \% \leq BH \leq CBH + 5 \%$
		Ні	$CBH - 15 \% \leq BH \leq CBH + 15 \%$
Відсутня (0)			BH

Рис. 1. Дерево рішень щодо визначення оптимальної вартості навчання з огляду на цінову політику конкуруючих ВНЗ, де BH – вартість одного року навчання бакалавра певного напрямку підготовки у СНУ, грн; CBH – середня вартість одного року навчання бакалавра того ж напрямку підготовки по місту, грн

У результаті проведеного дослідження можна зробити такі **висновки**. З метою залучення більшої кількості студентів-платників кожному вищому навчальному закладу бажано вибудовувати свою цінову політику з урахуванням цін конкуруючих ВНЗ. Зокрема, для визначення оптимальної вартості підготовки бакалаврів доцільно використовувати дерево прийняття рішень, яке враховує кількість конкурентів, наявність серед них національного вишу та різницю у цінах.

Список використаної літератури

- Акімова О. Проблеми ціноутворення освітніх послуг та їх аналіз / О. Акімова, Т. Свірідова // Екон. аналіз. – 2011. – Вип. 9. – Ч. 2. – С. 21–23.
- Бахрушин В. Є. Застосування математичного моделювання при управлінні ціноутворенням в університеті / В. Є. Бахрушин // Складні системи і процеси. – 2006. – № 2. – С. 7–12.
- Бублій Г. А. Позабюджетні джерела фінансування системи вищої освіти / Г. А. Бублій // Держава та регіони. Сер. : Економіка та підприємництво. – 2012. – № 1. – С. 181–187.
- Гончаренко Н. Г. Обґрунтування системи показників оцінки вартості підготовки фахівців у вищому навчальному закладі / Н. Г. Гончаренко, М. О. Науменко // Вісн. економіки транспорту і промисловості. – 2010. – № 30. – С. 149–154.
- Дмитрів А. Я. Маркетинговий підхід до аналізу ринку послуг вищої освіти Львівщини / А. Я. Дмитрів // Вісн. Львів. комерц. акад. Сер. Економічна. – 2009. – Вип. 30.
- Інформаційна система «Конкурс» Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.vstup.info/2012/i2012o4.html>
- Куценко М. А. Аналіз та розробка методики розрахунку витрат на підготовку спеціаліста у сфері цивільного захисту у ВНЗ МНС України / М. А. Куценко // Економіка промисловості. – 2011. – № 54 (2–3).
- Кучеренко С. Ю. Ціноутворення на ринку освітніх послуг / С. Ю. Кучеренко // Екон. вісн. ун-ту. – 2011. – № 17/1.
- ЛНТУ. Нові ціни на навчання [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://lutsk-ntu.com.ua/page_tuitionfees_price/?lng=1
- Правила прийому до Волинського інституту економіки та менеджменту у формі закритого акціонерного товариства у 2012 році [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.viem.edu.ua>

11. Правила прийому до Волинського національного університету імені Лесі Українки в 2012 році [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.vnu.edu.ua/menu.jsp?id=10;21>
12. Правила прийому до Приватного вищого навчального закладу Луцький гуманітарний університет у 2012 році [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://lgu.edu.ua/abitur_ukr.htm?name=abitur
13. Правила прийому до Університету «Україна» у 2012 році [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.lirol.com.ua/page/pravila_priyomu_vstupnikiv
14. Про затвердження переліку платних послуг, які можуть надаватися навчальними закладами, іншими установами та закладами системи освіти, що належать до державної і комунальної форми власності : Постанова КМУ від 27.08.2010 р. № 796 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/796-2010-%D0%BF>
15. Про затвердження порядків надання платних послуг державними та комунальними навчальними закладами : Наказ Міністерства освіти і науки України, Міністерства економіки України, Міністерства фінансів України від 23.07.2010 р. № 736/902/758 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1196-10>
16. Рыбников М. С. Оценка минимальной стоимости обучения коммерческого студента государственного вуза в условиях неполного бюджетного финансирования / М. С. Рыбников // Ученые зап. Тавр. нац. ун-та им. В. И. Вернадского. Сер. : Экономика и управление. – 2011. – Т. 24 (63). – № 1. – С. 187–192.
17. Штефаніч Д. А. Особливості ціноутворення на ринку освітніх послуг / Д. А. Штефаніч, С. Б. Семенюк // Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Екон. науки. – 2008. – № 7. – С. 29–33.

Стаття надійшла до редколегії
18.12.2012 р.

УДК 614.2:336.12

О. І. Шкапяк – лікар комунального закладу
«Новомосковська центральна районна лікарня
Дніпропетровської обласної ради»

Порівняльний аналіз концептуальних підходів до організації фінансування систем охорони здоров'я

*Роботу виконано на базі Дніпропетровського
університету ім. А. Нобеля*

Досліджено особливості різних підходів до організації фінансування охорони здоров'я. Доведено, що в Україні чинна модель фінансового забезпечення медичного обслуговування є неадекватною. Запропоновано концепцію трансформації фінансування вітчизняної системи охорони здоров'я.

Ключові слова: охорона здоров'я, джерела фінансування системи охорони здоров'я, модель фінансового забезпечення охорони здоров'я.

Шкапяк А. И. Сравнительный анализ концептуальных подходов к организации финансирования систем здравоохранения. Исследованы особенности разных подходов к организации финансирования здравоохранения. Доказано, что действующая в Украине модель финансового обеспечения медицинского обслуживания неадекватна. Предложена концепция трансформации финансирования отечественной системы здравоохранения.

Ключевые слова: здравоохранение, источники финансирования систем здравоохранения, модель финансового обеспечения здравоохранения.

Shkapiak O. I. Comparative Analysis of Conceptual Approaches to the Organization of Health Systems Financing. Peculiarities of different health care financing mechanisms were researched in the article. It was proved that Ukrainian valid financing model of medical service is inadequate. Additionally, a transitional financing conception for domestic health care system was proposed.

Key words: health care, sources of health service financing, healthcare financing model.

Постановка наукової проблеми та її значення. Коли говорять про реформи в охороні здоров'я (ОЗ), то мають на увазі не стільки її організацію, скільки фінансування, адже виконання функцій